

Polska pięknieje

Fragmety niepublikowanej rozmowy z dr. JERZYM ZARZYCKIM przeprowadzonej w Warszawie 7 października 2009 r.

KATARZYNA PAKUŁA-KWIECIŃSKA: Jest pan już szczęśliwym emerytem, który podróżuje po świecie dla przyjemności, czy nadal pan pracuje?

DR JERZY ZARZYCKI: Jestem emerytem, ale nie wiem, czy szczęśliwym (*śmiech*). Formalnie na emeryturę poszedłem w lutym 1991 r., a później pracowałem jeszcze jako konsultant, częściowo jako wolontariusz, do roku 2002. Realizowałem w tym czasie różne projekty, m.in. w Polsce, Peru i Ghanie.

Wyjeżdżając z Polski w 1948 roku, wiedział pan, że to na całe życie?

Oficjalnie wyjeżdżałem na 3 miesiące. Na Politechnice Warszawskiej byłem asystentem profesora Bronisława Piątkiewicza. Ponieważ dostawaliśmy instrumenty od Wilda, przekonałem profesora, że trzeba pojechać do fabryki i przyrzec się ich produkcji. Na drogę profesor powiedział mi: wypuszczam pana na szerokie wody, niech pan pływa.

Czyli spodziewał się, że pan nie wróci.

Tak. Dał mi nawet list polecający do fotogrametry prof. Maksa Zellera z politechniki w Zurychu. Zaraz po przyjeździe do Szwajcarii postarałem się o roczne stypendium, dzięki któremu mogłem zająć się studiami i pracą doktorską. Kiedy odszedł asystent prof.

Zellera, profesor zatrudnił mnie na jego miejsce.

I to wtedy wymyślił pan graficzne wyrównanie aerotriangulacji.

Metoda obliczeniowa, którą stosowaliśmy w Zurychu, była bardzo skomplikowana i podatna na błędy. Zastanawiałem się nad tym i doszedłem do wniosku, że musi być jakiś prostszy sposób. No i znalazłem rozwiązanie.

Ale w Szwajcarii też pan miejsca nie zagrażał.

W 1949 roku Rosjanie jeszcze byli w Wiedniu, w Berlinie, bałem się, że zajmą Szwajcarię i że któregoś dnia się obudzą, a oni będą stali pod oknem. Miałem możliwość zatrudnienia w Australii, w Stanach Zjednoczonych. Ostatecznie wylądowałem w Kanadzie w amerykańskiej firmie fotogrametrycznej. W 1966 r. założyliśmy własną spółkę – pierwszą kanadyjską w tej branży, wcześniej wszystkie były tam albo amerykańskie, albo angielskie. W 1974 roku przeszedłem do administracji państwowej i zostałem dyrektorem służby topograficznej. Mając zaś 60 lat, wygrałem konkurs na dyrektora Departamentu Geodezji, Kartografii i Teledetekcji w Ministerstwie Zasobów Naturalnych prowincji Ontario (1985); przeniosłem się wtedy z Ottawy do Toronto.

Zakładaliśmy bazę danych topograficznych dla skali 1:20 000 i przypominam sobie pewną prezentację przed komitetem rady ministrów. Jakbym wtedy powiedział, że potrzebujemy pieniędzy na mapy, nic byśmy nie dostali, ale powiedziałem, że to na GIS.

Czyli trzeba umieć sprzedać swój pomysł.

Jako jedno z zastosowań pokazałem, że GIS pozwala wykonać analizy, gdzie muszą być rozmieszczone ambulanse, żeby w określonym czasie mogły dojechać do chorego. Akurat tak się złożyło, że kilka dni wcześniej miała miejsce głośna sprawa: zmarł pacjent, bo karetka przyjechała za późno. I dostałem na projekt 2 miliony dolarów!

Jak to się stało, że po długiej nieobecności zjawił się pan tutaj, w kraju?

Pierwszy raz przyjechałem w 1992 roku w ramach CESO (Canadian Executive Service Organization), która organizuje nieodpłatną pomoc ekspertów dla krajów zainteresowanych taką pomocą. Rząd kanadyjski płaci za podróż, my pracujemy za darmo, a beneficjent zapewnia nam utrzymanie. Pierwszy projekt w Polsce realizowałem w Starogardzie Gdańskim, gdzie pomagałem zakładać system informacji przestrzennej. Także w Krako-

Jerzy Zarzycki (1925-2012)

13 czerwca po długiej chorobie zmarł dr Jerzy Zarzycki, uznany w świecie polski fotogrametra od lat mieszkający na stałe w Kanadzie.

Jerzy Zarzycki (ur. 1925 r.) był synem geodety, który przed wojną prowadził biuro mierniczego przysięgłego w Łodzi. W grudniu 1939 roku rodzina Zarzyckich została wysiedlona przez Niemców do Krakowa, gdzie pomagał jej prof. Michał Odlanicki-Poczobutt. W czasie okupacji Zarzycki uczęszczał do Pań-

stwowej Szkoły Górniczo-Hutniczo-Mierniczej (rodzaj liceum technicznego, w którym wykładali profesorowie Akademii Górniczej) i tam poznał podstawy geodezji. W 1943 r. przeniósł się do Warszawy i rozpoczął naukę na Politechnice Warszawskiej. Pracę dyplomową obronił w grudniu 1947 r. Pozostał

na uczelni i był asystentem prof. Bronisława Piątkiewicza. Dzięki poparciu profesora wyjechał w 1948 r. na staż do zakładów Wilda w Szwajcarii. Tam otrzymał roczne stypendium umożliwiające podjęcie studiów na Uniwersytecie Technicznym (ETH) w Zurychu. Był asystentem prof. Maksa Zellera specjalizującego się w fotogrametrii analitycznej. Jednocześnie studiował i pracował u Wilda. W 1952 r. obronił pracę doktorską na temat

teorii błędów w aerotriangulacji. Uprościł proces wyrównania aerotriangulacji i zaproponował wyrównanie metodą graficzną – stosowaną do czasu wprowadzenia komputerów. W tym samym roku wyjechał do Kanady. Najpierw pracował w Kanadyjskim Instytucie Badawczym (NRC) w Ottawie, a następnie przez wiele lat w firmie Canadian Aero Service, w której był głównym inżynierem, a potem wicepre-

Fot. Jerzy Przywara

wie pomagałem zakładać SIP dla urzędu miasta. Zostałem nawet w związku z tym odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Zasługi. Współpracowałem również z firmami. W WPG S.A. realizowałem dwa projekty dotyczące map cyfrowych i GIS, z kolei po prywatyzacji KPG doradzałem im, jak się znaleźć na wolnym rynku. Konsultowałem również prace nad systemem informacji o terenie prowadzone w GUGiK, choć z ówczesnym głównym geodetą kraju Remigiuszem Piotrowskim nie bardzo się zgadzałem (*śmiech*).

Sporo tego było.

W sumie zrealizowałem w Polsce 16 projektów, trudno je nawet wszystkie

spamiętać. Bywały okresy, że przyjeżdżałem tu kilka razy do roku.

Czy te nasze działania w zakresie budowy SIP wydają się panu spójne?

Na pewno mankamentem polskiej geodezji jest nadmierna regulacja. Na wszystko musi być przepis, i to najlepiej w randze ustawy. Moim zdaniem to są naleciałości z systemu sowieckiego. Parlament powinien stanowić prawo ogólne, a dany resort ma odpowiadać za realizację w praktyce. Trzeba wyrzucić całe prawo geodezyjne i zacząć od początku.

Miał pan może okazję rozmawiać o tym z głównym geodetą kraju [wtedy Jolantą Orlińską – przyp. red.]?

Nie.

zesem. W 1966 roku wraz z kilkoma współpracownikami założył własną firmę Terra Surveys Ltd. W latach 1969-75 był również profesorem na Uniwersytecie Laval w Quebecu. W 1974 r. został dyrektorem służby topograficznej Kanady (odpowiednik naszego GGK) w Ministerstwie Energii, Górniczo i Zasobów Naturalnych Kanady i wprowadził do niej numeryczne technologie. W 1978 roku zaprezentował pierwszą mapę wykonaną w skali 1:50 000 całkowicie metodami cyfrowymi. Był twórcą cyfrowej bazy danych topograficznych dla Kanady.

W latach 1985-91 był dyrektorem Departamentu Geodezji, Kartografii i Teledetekcji w Ministerstwie Zasobów Naturalnych prowincji Ontario. Stworzył cyfrową bazę danych topograficznych dla tej prowincji i podwaliny systemu informacji geograficznej. Nadzorował liczne projekty związane z wprowadzeniem GIS w wielu kanadyjskich miastach.

Po przejściu na emeryturę (1991) był konsultantem w rządach Nowej Szkocji i Nowego Brunswiku, a także przez kilka lat ekspertem

Banku Światowego w krajach Afryki i Ameryki Południowej. Aktywnie udzielał się społecznemu. W latach 1972-73 był prezesem Kanadyjskiego Stowarzyszenia Geodetów. W latach 1980-88 pełnił funkcję wiceprezesa Międzynarodowego Towarzystwa Fotogrametrii i Teledetekcji, a w latach 1981-82 – prezesa Amerykańskiego Towarzystwa Fotogrametrii i Teledetekcji (był jedynym nie-Amerykaninem, który piastował to stanowisko). Był honorowym członkiem ISPRS. W 1990 r. został wybrany na członka Kanadyjskiej Akademii Inżynierskiej.

Czynnie działał w środowisku polonijnym, m.in. jako prezes oddziału Kongresu Polonii Kanadyjskiej. Kontakty z Polską odnowił na początku lat 90. Współpracował jako ekspert i doradca z wieloma polskimi firmami i urzędami administracji geodezyjnej. Uczestniczył tu w realizacji 16 różnych projektów. Był profesorem honorowym Politechniki Warszawskiej. Został odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Zasługi nadawanym cudzoziemcom i obywatelom polskim zamieszkałym za granicą.

Jerzy Przywara

Teraz właśnie powstaje w GUGiK nowe prawo geodezyjne i kilkadziesiąt rozporządzeń, w których wszystko ma być dokładnie uregulowane.

To jest właśnie nonsens. Zbudowanie infrastruktury informacji przestrzennej może być oparte tylko na współpracy, prawo ma znaczenie drugorzędne, bo każde prawo można obejść. Zainteresowane strony muszą zawrzeć konsensus. Przeciwczyliśmy to w Kanadzie. Żeby namówić miasta do współpracy na warunkach ministerstwa, oferowaliśmy im dofinansowanie. Małe ośrodki dostały nawet 90% potrzebnej kwoty, duży, jak Toronto, tylko 40%. Ale to była ogromna zachęta, żeby stosować nasze standardy.

Jak trzeba je wypracować?

Tutaj inicjatywa powinna wyjść od GGK, ale wszyscy zainteresowani powinni usiąść przy stole do dyskusji, bo nikt nie ma patentu na mądrość. Byłem przewodniczącym takiej komisji uzgodnieniowej w Kanadzie i przyjęcie standardu zajęło nam aż dwa lata, ale potem wszyscy go stosowali.

Na jakie jeszcze bariery zwróciłby pan uwagę?

Geodeci mają obsesję dokładności i to hamuje rozwój. Przypomina mi się poligon łódzki, na którym prowadzono w Polsce pilotaż mapy numerycznej. Moim zdaniem to było marnowanie pieniędzy, ponieważ pomysłodawcy pilotażu od razu chcieli mieć tam wszystko pomierzone bardzo dokładnie. A powinno się wziąć dane takie, jakie są, i dopiero z czasem je poprawiać. W Kanadzie geodeci też krzyczeli, że najpierw trzeba wszystko dokładnie zmierzyć, ale myśmy zdecydowali, że zrobimy inaczej. Dokładne pomiary mogły być prowadzone w kolejnych latach.

Czy pana zdaniem nowe technologie wypierają z rynku tradycyjną geodezję?

Teraz właściwie zamiast o fotogrametrii mówimy o piksometrii. Poza zdjęciami satelitarnymi i lotniczymi mamy jeszcze radar i LiDAR. Postęp jest bardzo szybki. Dzisiaj każdy może sobie kupić odbiornik GPS i zrobić na przykład mapę ulic Warszawy (*smiech*). Poważnie mówiąc, uważam, że specjaliści np. z zakresu geodezji wyższej są i będą potrzebni. Natomiast normalne miernictwo jest zagrożone. Przewiduję, że niebawem nie trzeba będzie wytyczać tras. Każda maszyna na budowie drogi będzie miała w swoim komputerze mapę z projektem i zgodnie z nim będzie wykonywała prace.

W Zurychu musiał pan mówić po niemiecku, w Kanadzie po angielsku.

W domu chyba mówicie po polsku, bo nie zapomniał pan języka ojczystego?

Zależy, jakie słowo pierwsze przyjdzie do głowy, a potem to już samo idzie. Czasami mówimy po polsku, czasami po niemiecku, bo żona wychowywała się w Szwajcarii, czasami po angielsku. Jak przyjechałem po długiej przerwie w 1992 r., miałem trochę trudności z mówieniem po polsku. Ale teraz już nie.

Przyjeżdża pan często do kraju i obserwuje zmiany. Jak pan je odbiera?

Polska fantastycznie się zmienia, a Warszawa jest pięknym, czystym miastem. Zauważam olbrzymi postęp, którym jestem naprawdę zbudowany. No i na ulicach widzę piękne kobiety.

Rozmawiała Katarzyna Pakuła-Kwiecińska

fotogrametriami. Bliższe kontakty nawiązaliśmy na kongresach w Lizbonie (1964) i Lozannie (1968), ponieważ Polska przewodniczyła Komisji VI Międzynarodowego Towarzystwa Fotogrametrii. Poznaliśmy też wtedy jego żonę Jadwigę, która zawsze towarzyszyła mu w wyjazdach zagranicznych.

W czasie Kongresu Fotogrametrycznego w Ottawie w roku 1972 dr Zarzycki gościł całą naszą grupę w swoim domu. Kolejne spotkanie miało miejsce jesienią 1976 roku, kiedy wraz z polską delegacją odwiedzaliśmy ośrodki fotogrametryczne i teledetekcyjne w Kanadzie, w związku z organizacją centrum teledetekcji w Instytucie Geodezji i Kartografii. Byliśmy wtedy przyjmowani w siedzibie służby geodezyjnej, której szefem i dyrektorem był dr Zarzycki. Zapoznał nas z zastosowaniem fotogrametrycznych metod numerycznych do opracowania map topograficznych, co było wówczas nowością na skalę światową. Potem widzieliśmy się na Kongresie Fotogrametrycznym zorganizowanym przez prof. Gottfrieda Konecnego w Hamburgu. A następne bardzo już serdeczne spotkanie miało miejsce w roku 1992 na kongresie w Waszyngtonie, gdzie parokrotnie delegacja polska spotykała się z państwem Zarzyckimi na kawie lub lunchu.

Chyba jesienią tego samego roku państwo Zarzyccy zdecydowali się po raz

Ponad 50 lat znajomości wspomina Adam Linsenbarth, b. dyrektor IGiK, specjalista w zakresie fotogrametrii

Po raz pierwszy o dr. Jerzym Zarzyckim usłyszałem od prof. Mariana Brunona Piaseckiego na wykładzie z fotogrametrii w roku 1953. Opowiadał nam o jednym z absolwentów Wydziału Geodezji i Kartografii, który w roku 1948 ukończył studia i wyjechał na staż naukowy do prof. Zellera na Uniwersytecie Technicznym w Zurychu. Tam też

zrobił bardzo szybko doktorat i został asystentem. Niebawem mojej późniejszej żonie Barbarze prof. Piasecki polecił wykonać pracę dyplomową z fotogrametrii pt. „Wyrównanie aerotriangulacji metodą dr. Zarzyckiego”.

Mój pierwszy osobisty kontakt z dr. Jerzym Zarzyckim, uznanym specjalistą na forum międzynarodowym, miał miejsce w roku 1960 w czasie Kongresu Fotogrametrycznego w Londynie. Także dla dr. Zarzyckiego było to pierwsze po kilkunastu latach spotkanie z polskimi

Polscy uczestnicy konferencji MAK w gościnie u państwa Zarzyckich (Ottawa, 1999 r.). W centrum zdjęcia gospodarz (w białej koszuli) z żoną